

Список використаних джерел:

1. Вараксіна Н. Бібліотечні інформаційно-комунікаційні технології в системі інформаційно-аналітичного забезпечення користувачів. *Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя (Forum SOIS, 2021)* : зб. матеріалів (тез доповідей) 3-го Міжнар. наук.-практ. WEB-форуму, м. Київ-Харків, 25-28 трав. 2021 р. / За наук ред. М. Л. Ростоки, Т. С. Бондаренко. Харків : Типографія «U2print», 2021. Вип. 3. С. 265-267. [303 с.]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737107/> (дата звернення: 11.03.2024).
2. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. Методи наукових досліджень : навч. посіб. Харків : НТУ «ХПІ», 2009. 142 с.
3. Akmen V. O., Sorokina S. V., Sorokina V. P. Information and Innovation Implementations as an Effective Mechanism in the Training of Specialists. *Information Technologies and Management in Higher Education and Sciences : Inter. Sci. Conf.* Fergana, the Republic of Uzbekistan, November 28, 2022. P. 1. P. 30-34. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-7> (date of application: 11.03.2024).

References:

1. Varaksina N. Bibliotichni informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v systemi informatsiino-analitychnoho zabezpechennia korystuvachiv. *Rozbudova yedynoho vidkrytoho informatsiinoho prostoru osvity vprodovzh zhyttia (Forum SOIS, 2021)* : zb. materialiv (tez dopovidei) 3-ho Mizhnar. nauk.-prakt. WEB-forumu, m. Kyiv-Kharkiv, 25-28 trav. 2021 r. / Za nauk red. M. L. Rostoka, T. S. Bondarenko. Kharkiv : Typohrafiia «U2print», 2021. Vyp. 3. S. 265-267. [303 s.]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737107/> (data zvernennia: 11.03.2024).
2. Hrabchenko A. I., Fedorovych V. O., Harashchenko Ya. M. Metody naukovykh doslidzhen : navch. posib. Kharkiv : NTU «KhPI», 2009. 142 s.
3. Akmen V. O., Sorokina S. V., Sorokina V. P. Information and Innovation Implementations as an Effective Mechanism in the Training of Specialists. *Information Technologies and Management in Higher Education and Sciences : Inter. Sci. Conf.* Fergana, the Republic of Uzbekistan, November 28, 2022. P. 1. P. 30-34. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-7> (date of application: 11.03.2024).

БАЧІЄВА Лариса²⁹

Українська інженерно-педагогічна академія
м. Харків, Україна

ORCID: [0000-0002-0188-6638](https://orcid.org/0000-0002-0188-6638)

E-mail: bachievalarisa@gmail.com

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ФАХІВЦІВ

Проаналізовано підходи до формування професійно важливих якостей фахівців за проектами, що реалізовані в країнах європейського союзу та України. За результатами аналізу джерел інформації сформовано перелік професійно важливих якостей для фахівців різних галузей промисловості. Наголошено, що в сучасному динамічному світі зміст професійно важливих якостей визначається не тільки на основі наукових методологічних підходів, а й за результатами аналізу вимог глобальних тенденцій, роботодавців і здобувачів освіти.

Ключові слова: професійно важливі якості, компетентність.

---

²⁹©БАЧІЄВА Лариса (BACHIEVA Larisa)

Update on the Issue of Formation of Professionally Important Qualities of Specialists.
The article contains an analysis of approaches to the formation of professionally important qualities of specialists according to projects implemented in the countries of the European Union and Ukraine. Based on the results of the analysis of information sources, a list of professionally important qualities for various industries was formed. It was determined that in today's dynamic world, the content of professionally important qualities of specialists is determined not only by scientific methodological approaches, but also by the results of the analysis of the requirements of global trends, employers and students of education.

Keywords: Professionally Important Qualities, Competence.

Вступ. В освітніх нормативних документах акцентовано увагу на необхідності реалізації системи професійної підготовки фахівців на засадах компетентнісного підходу. Відповідно до Закону України «Про освіту» компетентність визначено як динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистісних якостей. Саме поняття «особистісні якості» викликає постійний інтерес науковців, викладачів та стейкхолдерів. Такий стан справ спонукає до вивчення актуальних вимог щодо особистісних професійно важливих якостей фахівців майбутнього.

Мета, методи і підходи. Метою статті є презентація змісту та підходів до визначення професійно важливих якостей фахівців, що сформовані в глобальному, європейському та українському контекстах. Дослідження здійснено за результатами аналізу джерел наукової інформації.

Основні результати. Формування структури знань, навичок та цінностей, які потрібні здобувачам освіти, майбутнім фахівцям, у ХХІ столітті, має на меті проєкт «OECD Future of Education and Skills 2030 project» [2]. Результати його реалізації доводять, що побудова мирного й сталого майбутнього потребує від фахівців компетентностей, які виходять за рамки готовності до роботи, зокрема, високої соціальної та екологічної свідомості, здатності співпрацювати, вести перемовини та знаходити творчі рішення нових і старих проблем.

Європейська концепція сталого розвитку містить перелік необхідних компетентностей фахівців: втілення цінностей сталого розвитку (оцінювання сталого розвитку, підтримка справедливості, сприяння природі); охоплення складності в стійкості (системне мислення, критичне мислення, формулювання проблем); уявлення сталого майбутнього (грамотність майбутнього, здатність до адаптації, дослідницьке мислення); діяльність за сталість (політичне узгодження, колективні дії, індивідуальна ініціативність) [3].

Українські дослідники в проєкті «Future of Work 2030: як підготуватися до змін в Україні?» [4] сформуливали перелік якостей фахівця майбутнього – креативність, лідерство, стресостійкість, здатність керувати емоціями, гнучкість, здатність працювати в команді тощо.

Працедавці, зокрема HR-менеджери, просувають концепцію компетенцій T-shape, яку було сформовано Д. Гестом (1991) і розвинуто Т. Брауном [1]. Ключова ідея полягає у формуванні спеціалістів, які компетентні в основній галузі та мають компетентності із суміжних галузей знань. Продовжуючи розвиток своєї ідеї, дослідники дійшли до розуміння іншого типу фахівців – L-shape спеціалісти. Це експерти, які здійснюють експертизу з одного напрямку і одночасно нарощують експертизу в іншому напрямі (що здійснюється в цей момент динамічно). Ще одним типом фахівця є традиційний M-shape – спеціаліст, який поглиблює свої знання в одній із сфер.

Кожна галузь промисловості має певний перелік професійно важливих якостей, якими мають володіти фахівці:

- з електротехніки, електроніки та комп'ютерної інженерії: підприємницьке мислення, здатність до командної роботи, креативність, лідерство, комунікативні навички, критичне мислення, управління, економічна мотивація тощо;
- з хімічної інженерії: здатність до системного гуманістичного бачення, критичність, рефлексивність, творчі навички, кооперативність тощо;
- з інженерії: здатність до ефективного спілкування, лідерство, навчання впродовж життя, робота в команді;
- інженери-екологи: комунікація, аналітичні здібності, професіоналізм, вміння працювати в команді, адаптивність, спілкування, творче мислення, організаторські здібності, знання основних бізнес-функцій, лідерські навички;
- харчової галузі: креативність, організованість та ініціативність, аналітичне мислення, інноваційність, лідерство, вміння навчатися, комунікативні навички, вміння працювати в команді, гігієнічні, організаторські та інформаційні навички.

Зазначимо, що нині формування основних способів переліку професійно важливих якостей фахівців здійснюється на основі аналізу тенденцій глобалізованого світу, опитування роботодавців і здобувачів освіти. Цей перелік нестабільний і різноаспектний, що ускладнює процес його перенесення у зміст освіти.

Висновки. Отже, глобальні виклики сучасності зумовлюють потребу у формуванні нових вимог щодо особистісних професійно важливих якостей фахівців, однак їх перелік є нестабільним і різноаспектним, адже він постійно змінюється відповідно до вимог, що формуються на міждержавному рівні.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко К., Волошина Т. Хто такий T-shape, L-shape, M-shape спеціалісти та як їх розвивати й утримувати? *Budni*. URL: <https://budni.robota.ua/hr/hto-taki-t-shape-l-shape-m-shape-spetsialisti-ta-yak-yih-rozvivati-y-utrimuvati> (дата звернення: 17.02.2024).
2. Bianchi G, Sustainability Competences: a Systematic Literature Review. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2760/200956> (date of access: 17.02.2024).

3. Future of Work 2030: як підготуватися до змін в Україні? *CSR Ukraine*. URL: <https://csr-ukraine.org/research/future-of-work-2030-yak-pidgotuvatisya-do-zmin-v-ukraini-2/> (дата звернення: 17.02.2024).
4. OECD Future of Education and Skills 2030 project. Better Politics for Better Life. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/education/2030-project/about/> (date of access: 17.02.2024).

References:

1. Honcharenko K., Voloshyna T. Khto takyi T-shape, L-shape, M-shape spetsialisty ta yak yikh rozvyvaty u utrymuvaty? *Budni*. URL: <https://budni.robota.ua/hr/hto-taki-t-shape-l-shape-m-shape-spetsialisti-ta-yak-yih-rozvivati-y-utrimuvati> (data zvernennia: 17.02.2024).
2. Bianchi G, Sustainability Competences: a Systematic Literature Review. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2760/200956> (date of access: 17.02.2024).
3. Future of Work 2030: yak pidhotuvatisya do zmin v Ukraini? *CSR Ukraine*. URL: <https://csr-ukraine.org/research/future-of-work-2030-yak-pidgotuvatisya-do-zmin-v-ukraini-2/> (data zvernennia: 17.02.2024).
4. OECD Future of Education and Skills 2030 project. Better Politics for Better Life. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/education/2030-project/about/> (date of access: 17.02.2024).

БУТЕНКО Антон³⁰

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут
м. Київ, Україна

ORCID: [0000-0003-4005-6829](https://orcid.org/0000-0003-4005-6829)

E-mail: butenko79@gmail.com

ТЕРЕНТЬЄВА Наталія³¹

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
м. Миколаїв, Україна

ORCID: [0000-0002-3238-1608](https://orcid.org/0000-0002-3238-1608)

E-mail: nataterentyeva@gmail.com

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЗВ'ЯЗКІВЦІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Нині Збройні Сили України перебувають на етапі трансформації, основною метою якої є створення боєздатних, мобільних, якісно підготовлених, професійних військових, здатних швидко реагувати на реальні й потенційні загрози національній безпеці у воєнній сфері, ефективно стримувати масштабну агресію з боку російської федерації. Обов'язковим компонентом трансформації є підвищення якості спеціальної фізичної підготовки курсантів, зокрема й майбутніх фахівців-зв'язківців, що забезпечить їх спроможність виконувати професійну діяльність на високому рівні. Здійснено аналіз динаміки показників загальної фізичної якості – витривалості (біг на 3 км), спеціальної фізичної якості (подолання смуги перешкоди) курсантів 1–4-го курсів. Встановлено, що рівень розвитку фізичної підготовленості й функціонального стану курсантів не є достатнім та не повною мірою забезпечує підготовку майбутніх фахівців-зв'язківців до виконання військово-професійної діяльності.

Ключові слова: військова освіта, фізична підготовленість, курсант-зв'язківець

³⁰ © БУТЕНКО Антон (BUTENKO Anton)

³¹ © ТЕРЕНТЬЄВА Наталія (TERENTIEVA Nataliia)